

KR 09/02 Endringer i forskrifter for gravferdsloven - høring

Råd, nemnder m.v.	Møtested	Møtedato
Kirkerådet	Oslo	20.-21.02.2002

Saksbehandler: Per Tanggaard

Saksdokumenter:

Endringer i forskrifter til gravferdsloven – høring. Brev fra Kultur- og kirke departementet 22.01.02

Sak nr. **KR 09/02: Endringer i gravferdsloven**

Sammendrag:

Kirkerådet har fra departementet mottatt forslag til endringer i gravferdsloven med høringsfrist 1. mars 2002.

Et utkast til høringsuttalelse er utarbeidet. Det foreslås at Kirkerådet gir sin tilslutning og støtte til de fleste av de foreslåtte endringene, men at det foreslås noen mindre endringer og at det gis noen merknader til enkelte av bestemmelsene.

Det foreslås videre at Kirkerådet i tillegg ber departementet vurdere om det er grunn til også å endre eller presisere enkelte andre bestemmelser i forskriften. Det gjelder §§ 7, 15, 17, 21 og 30.

Til enkelte bestemmelser vil det bli fremlagt mer informasjon på møtet. Det gjelder bl.a. til § 32 og til § 7.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet slutter seg til det fremlagte forslag til uttalelse til endringer i forskrifter til gravferdsloven med de presiseringer som fremkom på møtet.

Uttalelsen vedlegges protokollen.

Dato	Vår ref.	Deres ref.
	/-	

Endringer i forskrifter til gravferdsloven

-Høringsuttalelse (forslag)

Kirkerådet viser til brev av 22.01.02 med forslag til endringer i forskrifter til gravferdsloven.

Saken ble behandlet på Kirkerådets møte 21.-22. februar. Kirkerådet sluttet seg til det fremlagte forslaget til uttalelse med enkelte merknader.

Kirkerådet har følgende merknader til forslaget:

Kirkerådet gir sin tilslutning og støtte til de fleste av de foreslåtte endringene, men foreslår noen mindre endringer i noen av bestemmelsene og har dessuten enkelte merknader til noen av endringsforslagene. Dessuten ber vi om at departementet vurdere om det er grunn til også å endre enkelte andre bestemmelser i forskriften. Det gjelder §§ 7, 15, 17, 21 og 30.

Til § 5 nytt annet ledd:

Det kan være vanskelig å fastsette nærmere hvordan varslingen til rettighetshavere i forbindelse med stenging av kirkegården skal være. Hensikten med varslingen må vel være at rettighetshavere kan bli orientert om det som skal skje og dermed kan forholde seg til det ved besøk og stell på kirkegården. Varslingen bør skje i god tid eller i rimelig tid før stenging. Kirkerådet vil foreslå at bestemmelsen bør lyde:

- "..Berørte rettighetshavere skal så langt det er mulig varsles i god tid (senest 2 uker) før slik stenging iverksettes..."

Til § 6:

Kirkerådet mener det bør komme tydelig frem at bispedømmerådet skal uttale seg om forprosjektet. Muligens kan det ivaretas ved følgende tilføyelse i annet punktum:

- "... Godkjenning av eller uttalelse om kirkegårdsplanen fra bispedømmerådet skal følge byggesøknaden. Dette gjelder både ved ettrinns og totrinnsøknad..."

Til § 12 tredje ledd:

Vedrørende verdigjenstander som er gravlagt med en avdød. Bestemmelsen kan forstås slik at den åpner for at det er tillatt å legge verdigjenstander i kisten. Dette er imidlertid ikke i samsvar med bestemmelsene i § 29 første ledd, der det heter at "materialer og utstyr som brukes på eller i kiste skal være nedbrytbart i jord innen den fredningstid som gjelder for kirkegården...". Det er en liten inkonsekvens her, men den nye bestemmelsen sikrer at tidligere gravlagte verdigjenstander legges i bunnen av graven. Kirkerådet finner således å kunne støtte forslaget.

Til § 21 nytt annet ledd:

Kirkerådet støtter forslaget om at det gis tillatelse til at en persons navn kan påføres et gravminne på en eksisterende grav et annet sted enn der vedkommende er gravlagt, med de presiseringer som er gitt i departementets merknader. Vi tror at dette vil imøtekomme et utbredt ønske hos en god del mennesker og ser ingen viktig grunn til at det ikke skulle kunne godkjennes.

Til § 24:

Kirkerådet er usikker på hvordan en nærmere skal fastlegge/definere et "gravminne i stein som kan veltes". Hvem avgjør det?

Kirkerådet har ingen merknader til at en endrer størrelsen på bolten fra 16 mm tykke massive bolter til 12 mm syrefast stålbolt, men finner ingen begrunnelse for en slik endring.

Til § 29 annet ledd:

Kirkerådet stiller spørsmål om begrepet "forarbeidet av trevirke" er entydig nok. Kunne det stå for eksempel "laget av trevirke", jf. departementets merknad: "Det sentrale er at kisten skal være laget av trevirke og være lett nedbrytbar". Hvorfor ikke bruke denne setningen i stedet?

Til § 32:

Selve bestemmelsen synes grei, men det er merknadene til denne som ikke uten videre er helt uproblematisk. Departementet foreslår at den tidligere bestemmelsen om at bare ett lik om gangen skal kremes, sløyfes. Begrunnelsen for dette er at "det bør være adgang til kremasjon av flere fostre

om gangen med tanke på anonym gravlegging. Tilsvarende adgang bør omfatte vev og organer som er tatt ut ved obduksjon".

Kirkerådet er klar over at det foreligger et praktisk problem og at aborterte fostre m.m fra sykehus må tas hand om og gravlegges eller kremeres på en eller annen måte. Dette handler både om etikk og menneskelige følelser. Fra kirkens side er det viktig å holde fast på at et spirende menneskeliv som dør, faktisk er et lik etter et menneske, om enn i en svært tidlig fase, og derfor må behandles med tilbørlig verdighet. Fosterets menneskeverd, men også forholdet til de pårørende tilsier nødvendig varsomhet. Ikke minst gjelder dette i forhold til når biologisk materiale blir brent eller destruert på sykehuset eller på et krematorium. For mange pårørende er dette en vanskelig sak. Det er stor forskjell på om det biologiske materialet blir behandlet som avfall eller om det blir kremert og lagt ned på gravlundens minnelund. Kirkerådet kan her ikke se at det er etisk riktig å skille mellom foster før og etter 12. svangerskapsuke.

På dette området har det imidlertid i løpet av de senere år skjedd en positiv utvikling i forhold til tidligere praksis. Kirkerådet er ikke kjent med hvordan praksis er ved våre sykehus, men en forutsetter at aborterte foster ikke blir behandlet som avfall, men oppbevart på en forsvarlig måte – om mulig i egne små esker – og overført til krematoriet på en verdig måte for kremasjon. På denne bakgrunn kan Kirkerådet ikke se at det skulle være etisk uforsvarlig å kremere flere abortert fostre samtidig og samle asken i en urne for nedsetting på kirkegården.

Kirkerådet er kjent med at Statens helsetilsyn i samarbeid med berørte instanser, arbeider med å utforme retningslinjer for behandling av biologisk materiale på bakgrunn av Stortingets behandling av Ot.prp.nr 24 (1999-2000).

[Sekretariatet vil forsøke å få innhentet mer informasjon om hvor denne saken står og også trekke inn synspunkter fra KR's uttalelse våre 1998 til forslag til retningslinjer for håndtering av aborterte fostre]

Til § 38:

Kirkerådet har ingen innvendinger mot at fellesrådet i eget delegasjonsreglement kan delegere sin myndighet til daglig leder. Det vil være en fordel om fellesrådet i større grad kan bruke tid på de overordnede målsettinger, prinsipper og planer for kirkegårdsvirksomheten enn å måtte ta stilling til en rekke detaljer som med fordel bør kunne ivaretas av daglig leder av fellesrådets virksomhet.

Andre merknader til forskrifter til gravferdsloven:

Til § 7 siste ledd:

Kirkerådet er kjent med at Human-Etisk Forbund har henvendt seg til departementet vedrørende bruk av klokker ved borgerlig gravferd. Vi er kjent med departementets svar og deler dets oppfatning mht. bruk av kirkeklokkene og hvilke formål kirkeklokkene tjener i en kirkelig/liturgisk sammenheng.

Departementets svar er tydelig: "Å regelfeste at klokkene skal kunne brukes ved borgerlig begravelse, er derfor uaktuelt".

Men Kirkerådet er noe mer usikker på om retningslinjene for bruk av klokker i krematorier og allmenne gravkapell bør endres i samsvar med den praksis som mange steder har utviklet seg. Klokkene synes i sterkere grad å være tatt i bruk ved gravferder i regi av ulike tros- og livssynssamfunn. De benyttes her hovedsakelig for å markere begynnelsen og slutten på en seremoni. At kirken bruker kirkeklokkene på sin måte og tillegger disse klokkene en kirkelig/liturgisk funksjon er viktig og bør absolutt videreføres, men vi kan ikke uten videre se at det er noe teologisk til hinder for at andre også kan benytte slike klokker på sin måte, til sitt formål og ut fra sin tolkning? Klokkene på allmenne gravminner er så vidt vi kjenner til heller ikke vigslet/innviet til kirkelig bruk. Dette vil kanskje i noen grad kunne sies om bruk av orgelet? Kirkerådet vil foreløpig å konkludere på dette punkt, men mener det er grunn til å arbeide videre med dette spørsmålet i lys av den økte pluralistiske situasjonen i vårt land. [Sekretariatet vil forsøke å få frem noe mer materiale om saken som kan legges frem på møtet, bl.a. fra Helge Fæhn]

Dersom det ikke er og heller ikke bør bli tillatt til å bruke klokkene utover det det i dag er hjemmel for, bør kirkegårdsmyndighetene tilskrives slik at en for slutt på en ulovlig praksis. En ulik praksis mellom krematoriene oppleves også som forskjellsbehandling av andre tros- og livssynssamfunn

§ 15 Anonym grav:

Ved bruk av anonym grav kan det ikke kreves gravminne montert. I løpet av de senere år har bruken av felles urnelund med anonym gravlegging blitt tatt i bruk ved mange av våre kirkegårder. Kirkerådet ser uheldige sider ved en slik utvikling som underbygger anonymiseringen av de døde. Erfaringer fra våre naboland, der bruk av anonyme felles urnelunder mange steder har vært svært utbredt, har medført at en flere steder har utviklet alternative løsninger. Dette gjelder særlig opparbeiding av mindre urnelunder, der et visst antall urner kan nedsettes og hvor det på en eller annen måte markeres på et felles gravminne eller på små enkelt-stener, hvem som er gravlagt på området. En slik ordning

vil kunne imøtekomme behovet for en enkel, men langt mindre anonym grav.

Kirkerådet foreslår at det tas inn bestemmelser i forskriftene som åpner for en slik praksis.

§ 17 Feste av gravsted:

Saken er også relatert til gravferdsloven §§ 14 og 21.

Kirkerådet er kjent med at det er noe usikkerhet omkring avtale om feste og betaling av festeavgift. Det gjelder bl.a. om en slik avtale er å forstå innenfor kjøpsloven eller avtaleloven. Kirkerådet har ikke utredet dette spørsmålet nærmere, men mener det er grunn til å reise spørsmålet med sikte på å finne frem til en rimelig løsning. Vi anser at det i de fleste tilfeller vil være naturlig at utgiftene til festeavgiften tas av boet og at det betales for hele festetiden når en inngår avtale om slik feste, men at det også kan være åpning for andre løsninger. En bestemmelse om dette bør om mulig kunne inntas i forskriftene.

§ 21 annet ledd: Fjerning av gravminne:

Gravminne som ikke lenger er festet skal fjernes av eieren. Evt. gjøres dette av kirkegårdsmyndighetene. I forskriftene står det intet om gjenbruk av gravminner. Dette begynner imidlertid å bli mer vanlig både hos oss og i en rekke andre land både ut fra miljøhensyn m.v. Kirkerådet anser at det bør kunne tas inn en bestemmelse om dette, evt. knyttet til § 27 om bevaring av gravminner.

§ 30 Kiste som ikke fyller kravene:

Når en kiste ikke fyller kravene, skal vedkommende før kremasjon finne sted legges i annen kiste som fyller kravene.

Dette er intet stort problem, men synes å bli mer aktuelt siden det blir stadig flere som dør i utlandet. Disse blir sendt hjem i kister som ofte ikke tilfredstiller våre bestemmelser. Spørsmålet er om bestemmelsen bør kunne fravikes, og i tilfelle ikke, hvem er ansvarlig for å legge avdøde over i ny kiste?

Med hilsen

Erling J. Pettersen

direktør

Gerd Karin Røsæg

ass. direktør